

FRIESE WEIDEVOGELBESCHERMING: REDDEN WAT ER TE REDDEN VALT!

Reacties op berichten in de Knipselkrant, Mededelingenblad, 1980, nr. 2

Reeds jaren lang is er toenemende bezorgdheid over de toekomst van onze weidevogels en vele auteurs hebben hun bijdrage geleverd aan dit vraagstuk. Zo stelde Gorter van Natuurmonumenten in het Vogeljaar van april 1974: "Voor weidevogels geschikte biotopen verdwijnen als sneeuw voor de zon", terwijl S. Spañ als voorzitter (tevens moderne boer) van de Friese Bond van Vogelbeschermingswachten in datzelfde nummer een enorme, diep ingrijpende ontwikkeling in Friesland aankondigt: de voortgaande modernisering van het boerenbedrijf, waarbij hij gorte en fatale gevolgen van deze biotoopverarming voor de weidevogels voorspelt.

Inmiddels weet de weidevogelliefhebber uit talrijke verslagen, rapporten en statistieken van de laatste jaren, dat het in talrijke gebieden bergafwaarts gaat. Het Pa-rool van 7 juni 1980 meldde, dat "praktisch alle nesten van weidevogels in Waterland door vee worden vertrapt" (RIN-onderzoek). De oprichting van het committee "Redt de weidevogels in Eemland" is actueel nieuws en het Weidevogelsymposium van Vogelbe-scherming van 1979 liet geen optimistische geluiden horen. Leest u er de samenvat-ting "Weidevogels in de verdrukking" maar eens op na.

Naar mijn mening zat er een sterk positief aspect in de voordracht van de Friese bioloog Drs. J. Fokkema uit Menaldum, die het effect van de Friese nazorg naar vo-ren bracht. Deze lezing heeft hij sindsdien enkele malen elders in onsland gehouden. Zoals men weet, is weidevogelbescherming een specialisme van de Friezen, dat eigen-lijk is gegroeid uit het eierzoecken. Deze traditie bracht landarbeiders, boeren, dorpelingen, stadsmensen tezamen, hetgeen resulteerde in een nog steeds groeiende organisatie. In Friesland worden steeds meer verzoeken om documentatie, inlichtingen en aanwijzingen ontvangen uit andere provincies, maar ook uit het buitenland (Duits-land en België).

In 1980 werden weidevogels begeleid op ongeveer 38.500 ha (34.000 ha in 1979), ter-wijl het aantal erkende beschermers (dat wil zeggen personen die zich als zodanig kunnen legitimeren door middel van een pasje uitgegeven door de Friese Bond) steeg van 1400 man in 1979 tot 1600 veldwerkers vorig jaar. Verheugend was, dat het ver-slag over 1980 zelfs een voortgang van de Kievit kon registreren, ofschoon de eieren van Vanellus tot 13 april in Friesland mogen worden gezocht en meegenomen. De Friese Bond heeft overigens opnieuw een brief doen uitgaan naar C.R.M. met het verzoek spoedig een einde te maken aan de kievitseierenhandel, maar het Minis-terie wil hierover geen apart wetsontwerp aan de Kamer voorleggen. De handel zal worden verboden in het kader van de nieuwe Vogelwet, die in Januari 1981 als concept in de publiciteit zou komen, zo werd mij althans vanuit het Departement verzekerd.

De Friese weidevogelbescherming ontmoet gelukkig steeds meer begrip in ons land en hoe kan het ook anders: weidevogels in de verdrukking vragen om begeleiding en be-scherming, waarin de Friezen zijn gespecialiseerd. Zij kennen en de gang van zaken in het moderne boerenbedrijf- met haar talrijke gevaren - en bezitten grote gedrags-kennis van weidevogels, terwijl zij hun bescherming in de praktijk voortdurend aan-passen. De eierzoeck-activiteiten tot 13 april zijn in veler ogen afkeurenswaardig - vooral op ethische gronden - maar tegenover dit 'negatieve aspect' staat mijns inziens een véél 'positiever aspect', merkbaar en zichtbaar in april, mei en juni, nl. een nauwe samenwerking met de moderne boer, die een maximaal rendement van zijn land probeert te halen en daarbij de weidevogels niet kan ontzien. Vee en moderne cultuurwerkzaamheden vragen een zware tol van de broedvogels. De cyclomaaiers draai-en hun vernietigende rondjes en zonder positieve instelling en nauwe samenwerking van de Friese beschermers met de boeren zouden vele duizenden legsels verloren gaan. Samenspel tussen boeren en weidevogelbeschermers kan worden samengevat in wat droge cijfers, die zakelijk het resultaat registreren van de activiteiten van een toene-mend aantal Friezen, dat ieder voorjaar wekenlang in touw is in weiland en bouw-land.

In verhouding tot de oppervlakte clutuurland, schatte Drs. Beintema in zijn verslag aan CRM in 1975 de bescherming op 10%

Drs. Fokkema berekende in zijn voordracht in 1979 de totale oppervlakte aan bouwland en weiland in Friesland op circa 230.000 ha, terwijl weidevogelbescherming werd verricht op 14% Van deze 230.000 ha moeten we eigenlijk nog aftrekken de oppervlakte van wegen, kunstwerken, boerderijen, ongeschikte terreinen voor weidevogels en beheersgebieden, zodat de resterende oppervlakte geschat kan worden op 200.000 ha.

De Friese Bond was actief in 1980 op circa 38 500 ha, zodat vorig jaar in Friesland broedsels werden beschermd op 19% Het aantal beschermde broedparen van de Kievit in Friesland zal de geïnteresseerde lezer natuurlijk doorslaggevend vinden in dit betoog en daarom de volgende gegevens: In het boek "Vogels van Friesland" schreef weidevogelkenner Braaksma het hoofdstuk 'De Kievit'. Hij taxeerde in 1951 50.000 paren. In 1973 schatte hij op weiland en bouwland 38.000 tot 48.000 paren, dus gemiddeld 43.000 paren. Nemen wij nu aan, dat in de afgelopen 7 jaren door minder aantrekkelijk biotoop minder kieviten tot nestelen kwamen, dan bedraagt het totaal aantal broedparen in 1980 vermoedelijk rond de 40.000 paren. Blijkens het verslag over 1980 van de Friese Bond werden volgens voorlopige schattingen gevonden en beschermd rond de 10.000 legsel. Van alle in Friesland nestelende kieviten werd dus vorig jaar door de Friese Bond geleid en beschermd rond de 25%.

Indien men enkel zou kijken naar de verhouding beschermde kieviten ten opzichte van de bedreigde, dat is dit percentage aan de lage kant, omdat alleen de gevonden kievitsnesten zijn geregistreerd, die bescherming nodig hadden, terwijl er bovendien nog broedparen waren met legsel die buiten de gevarenzone lagen, zodat bescherming hiervan achterwege kon blijven. Bovenstaande schattingen gaan alléén over de Kievit, de 23 andere vogelsoorten die ook werden geregistreerd en beschermd, blijven hier buiten beschouwing. Nu kunnen wel weer wetenschappelijke rapporten worden volgeschreven, waaruit bijvoorbeeld zou kunnen blijken dat het door mij berekende percentage 24% of 26% zou moeten zijn, dan wel dat het cultuurland 220.000 ha in plaats van 230.000 ha zou moeten zijn, of andere dergelijke details, maar bovenstaande globale ramingen vormen wel degelijk een goede indicatie van deze zeer speciale Friese situatie, van een "Faunabeheer" dat bijzonder positieve resultaten geeft en wij zouden er goed aan doen, ons niet zo "Kritisch" op te stellen.

Het is uitermate te betreuren dat er nog regelmatig zeer ondeskundige weidevogelenthousiastelingen zijn, die de pers verrijken met polariserende ingezonden stukken en artikelen, die een volkomen verkeerde indruk van de stand van zaken in Friesland geven. En een grotig gehoor vinden bij een al even ondeskundig publiek. Zo ook in De Volkskrant van 20 maart 1980, zie ook ons Mededelingenblad, 1980, nr. 2, onder de kop "Eierrovers". De schrijver hiervan beweert, dat "nazorg zeer ongunstig blijkt te werken" (zie globale schattingen van aantal ha en broedparen!) en dat "opvallende aanwezigheid van mensen voor de broedvogels storend is" (het gaat hier slechts om kleine groepjes van 2 tot 3 man en zijn de intensieve cultuurwerkzaamheden dan soms niet storend?). Vervolgens geeft hij een onjuiste omschrijving van het "melken van de kievit" en laat ons tenslotte weten, dat de handel in kievitseieren daarom sinds eind 1979 is verboden (er is nog steeds geen handelsverbod). Verder commentaar is eigenlijk overbodig.

Amsterdam, 7 februari 1981.
H. Kamp
Burg. Hogguerstraat 271
Amsterdam-Slotermeer.